

Determination of Nursing Students' Attitudes Towards Clinical Practice and Clinical Instructors: A Correlational Study

Burcu Kübra Süha^{1,a,*}, Nisa Hacer Gülcü^{2,b}

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sivas, Turkey

² Şehit Şehit Osman Belkaya Devlet Hastanesi, Yozgat, Turkey

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 09/12/2024

Accepted: 22/12/2024

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

ABSTRACT

Objective: Determining the attitudes of nursing students to clinical practices and their perceptions of clinical instructors is essential for contributing to the identification of factors affecting students' motivation and performance in clinical practice, both negatively and positively. This, in turn, aids in exploring solutions to address potential challenges. The purpose of this study is to ascertain nursing students' perceptions about clinical practice and clinical instructors in this context.

Materials and Methods: The population of this descriptive and correlational study consisted of all students enrolled in a nursing department at a university, and all students who consented to attend were added in the sample. Data for the study were gathered using a Personal Information Form, the Nursing Students' Attitude towards Clinical Practice Scale (NS-ACPS), and the Nursing Students' Perceptions towards Instructor Care Scale (NS-PICS).

Results: The total score on the Attitude Scale towards Clinical Practice for Nursing Students was 97.93±19.10. The average total score on the Perceptions Scale of Nursing Students towards Instructor Care for students participating in the study was determined as 98.51±14.57.

Conclusion: Students' attitudes toward clinical practice and their assessments of the care they receive from their instructors are significantly and favorably correlated. As students' perceptions of instructor care increase, their positive attitudes towards clinical practice also increase.

Keywords: Clinical practice, clinical instructors, nursing education

Hemşirelik Öğrencilerinin Klinik Uygulama ve Klinik Eğitime İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi: İlişkisel Bir Çalışma

Araştırma Makalesi

History

Received: 09/12/2024

Accepted: 22/12/2024

Copyright

ÖZ

Amaç: Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara ilişkin tutumlarının ve klinik eğitmenlere ilişkin algılarının saptanması, öğrencilerin klinik uygulamada performansını, motivasyonunu olumlu ya da olumsuz etkileyen faktörlerin belirlenmesine ve olumsuzluklara yönelik çözüm yollarının araştırılmasında önemli bir katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama ve klinik eğitime ilişkin tutumlarının belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve ilişkisel nitelikteki bu araştırmanın evrenini bir üniversitede hemşirelik bölümünde okuyan tüm öğrenciler oluşturmuş, örnekleme de çalışmaya katılmayı kabul eden tüm öğrenciler alınmıştır. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Hemşirelik Öğrencileri için Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği ve Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitmen Bakımına İlişkin Algıları Ölçeği ile toplanmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin, %72.8'i kadın olup, %62.7'si hemşireliği isteyerek seçmiş olup, %85.1'i kliniğe başlamadan önce teorik hazırlık yapmaktadır. Hemşirelik Öğrencilerinde Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanı 97.93±19.10'dir. Çalışmaya katılan öğrencilerin, Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitmen Bakımına İlişkin Algıları Ölçeği toplam puan ortalaması ise 98.51±14.57 olarak belirlenmiştir.

Sonuç: Öğrencilerin eğitmen bakımına ilişkin algıları ile klinik uygulamaya yönelik tutumları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki vardır. Öğrencilerin eğitmen bakımına ilişkin algıları arttıkça, klinik uygulamaya yönelik olumlu tutumları da artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klinik uygulama, klinik eğitmen, hemşirelik eğitimi

^a burcucerik@gmail.com

^{ID} 0000-0001-6748-372X

^b nisahacer99@gmail.com

^{ID} 0009-0001-1696-0407

How to Cite: Süha BK, Gülcü NH (2024) Determination of Nursing Students' Attitudes Towards Clinical Practice and Clinical Instructors: A Correlational Study, Cumhuriyet Nursing Journal, 8(2): ???-???

Giriş

Hemşirelik, teorik bilgiyi becerilerle anlamlı bir şekilde birleştiren uygulamalı bir meslektir. İnsanların yetkin hemşireler olmalarını sağlamak ve hemşirelik uygulaması için gerekli becerileri kazandırmak, hemşirelik eğitiminin amacıdır. Bu nedenle, hemşirelik eğitimi öğrencilerin hemşirelikle ilgili becerileri, bilgileri, mesleki değerleri ve etik standartları içselleştirmelerine ve bunları davranışlarında göstermelerine yardımcı olmalıdır (Boztepe & Terzioğlu, 2013; Karagöz, 2013; Titrek ve ark., 2015). Klinik uygulama, hemşirelik eğitiminde öğrencilerin bilgilerini uygulamalarına, deneyim kazanmalarına ve öğrencilikten profesyonel hemşireliğe geçişlerini kolaylaştırmalarına yardımcı olan bir süreçtir. (Biçer ve ark., 2015). Klinik uygulamanın amacı, öğrencilerin bilişsel, duygusal ve davranışsal yeterliliklerini ortaya çıkarmaktır. Klinik uygulamada öğrencilerden beklenen, meslekle ilgili becerilerini, bilgilerini, değerlerini, inançlarını ve tutumlarını kullanma konusunda yeterli kazanmalarıdır. Öğrencilerin klinik uygulama hakkında hissettikleri ve düşündükleri şekil, profesyonel ve kişisel kimliklerinin olumlu ve olumsuz şekillerde nasıl gelişeceğini etkileyebilir (Karagöz, 2013).

Araştırmalar, klinik uygulamanın öğrencilerin becerilerini ve bilgilerini artırdığını, iletişim becerilerini geliştirdiğini, öz güvenlerini artırdığını, sorumluluk duygularını güçlendirdiğini ve bakım deneyimlerini zenginleştirdiğini göstermiştir. Ayrıca, ekip çalışmasına uyum sağlamalarına ve ekip içinde değerli üyeler gibi hissetmelerine yardımcı olur, bu da mesleklerini sevmelerini ve öğrenmeye daha tutkulu ve motive olmalarını sağlar (Aydın ve diğerleri, 2017; Başaran, 2020; Bölükbaşı & Uzunsoy, 2018; Efil ve diğerleri, 2019; Eskimez ve diğerleri, 2005; Polat ve diğerleri, 2018). Ancak klinik uygulama, öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerini artırmak için gerekli olsa da, aynı zamanda onlara büyük bir stres kaynağıdır. Hasta bakımında sorumluluk almak, yetersiz rehberlik ve destek, sağlık profesyonelleriyle olumsuz ilişkiler, klinik ortamda rol modellerinin eksikliği, öğrencilerin pratik uygulama için yetersiz bilgi ve becerileri, hata yapma ve başarısız olma korkusu, düşük öz güven, zaman yönetimi sorunları, olumsuz tepkiler bekleme ve klinik ortamlardaki uygun olmayan eğitim ortamı gibi faktörler, öğrenciler arasında kaygı ve strese neden olabilir. Hemşirelik eğitimi boyunca kaygı ve stres yaşamak, bireylerin akademik başarılarını, mesleki uyumlarını, mesleki kimlik gelişimlerini, genel sağlık durumlarını ve klinik uygulama ile öğrenme koşullarına yönelik tutumlarını olumsuz etkileyebilir (Akman ve diğerleri, 2019; Aydın ve diğerleri, 2017; Başaran, 2020; Büyükbayram & Ayık, 2020; Mankan ve diğerleri, 2016; Mutlu ve ark, 2020; Süt & Küçükkaya, 2020).

Fiziksel ortam, eğitmenler, klinik hemşireler ve diğer personel dahil olmak üzere birçok unsur, klinik uygulama üzerinde etkiye sahiptir. Bu faktörler arasında, hemşirelik eğitiminde en büyük etkiye ve sorumluluğa sahip olan eğitmenlerdir. (Niederriter et al., 2017). Hemşirelik öğrencileri, klinik eğitimde yetersiz öğretim kadrosu veya

uygulama saatlerinde eğitmenlerin yokluğu gibi faktörler nedeniyle zorluklarla karşılaşabilirler. İyi bir eğitmen, öğrencilerin klinik ortama uyum sağlamalarına, klinik uygulamada güven kazanmalarına, eğitim faaliyetlerinden tatmin olmalarına ve olumlu bir hastane deneyimi yaşamalarına yardımcı olacak destekleyici bir tutum sergilemelidir. Bu durum, öğrencilerin klinik ortama ilgili kaygılarını azaltır ve profesyonel rol gelişimlerini destekler (Koy, 2015). Aksine, dikkatsiz bir eğitmenle çalışmak, mesleki rol gelişiminde azalma, memnuniyetsizlik ve bazen hemşirelik programından ayrılma gibi sorunlara yol açabilir. Klinik ortamda öğrenci-klinik eğitmen etkileşiminin kalitesi, öğrencilerin teoriyi pratiğe entegre etmelerini kolaylaştırabilir veya engelleyebilir. Öğrencilerin öğrenme seviyelerini artırmak ve etkili klinik uygulama yapmalarını sağlamak için klinik eğitmenlerin etkili klinik öğretim becerilerine sahip olmaları önemlidir (Serçekuş & Başkale, 2016).

Klinik ortamda, eğitmenlerin öğrencilere yeterli geri bildirim sağlama sorumluluğuna sahip olduğu ve erişilebilirliğin etkili bir eğitmenin önemli bir niteliği olarak kabul edildiği sıkça vurgulanmaktadır. (Henderson et al., 2010; Collier, 2018). Araştırmalar, öğrencilerin klinik eğitmenlerde en çok değer verdiği nitelikleri yeterli klinik öğretim kapasitesine sahip olmak ve iyi gelişmiş kişilerarası ilişkilere sahip olmak olarak belirlemiştir. (Factor & Guzman, 2017). Ayrıca, öğrenciler eğitmenlerin esneklik, nezaket ve saygılı tutumlar gibi olumlu davranışlarının teşvik edici olduğunu, kayıtsız tutumların ise öğrencilerde dışlanma, cesaretsizlik, güven kaybı, duygusal karmaşa, umutsuzluk ve kaygı gibi duygulara yol açtığını bildirmişlerdir. (Shahsavari et al., 2013). Literatürde, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamaya ilişkin tutumları ve klinik eğitime ilişkin algıları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda, çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama ve klinik eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi ve iki değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Türü

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama ve klinik eğitime ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla ilişkisel olarak planlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini 2022-2023 öğretim yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde okuyan 823 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem hesaplaması yapılmayıp, çalışmaya katılmayı 552 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. Bu durumda evrenin %67.07'sine ulaşılmıştır

Araştırmaya Alınma Ölçütleri

Araştırmaya katılmaya gönüllü olan, klinik uygulamaya katılan öğrenciler alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Hemşirelik Öğrencileri için Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği ve Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimci Bakımına İlişkin Algıları Ölçeği ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan, öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini ve klinik uygulamaya ilişkin bilgileri içeren 10 sorudan oluşmaktadır.

Hemşirelik Öğrencileri için Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği: Hemşirelik Öğrencileri için Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği Akdeniz Uysal ve Yeliş Bayülgen (2022) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri "Kesinlikle katılmıyorum (1 puan)", "Katılmıyorum (2 puan)", "Kararsızım (3 puan)", "Katılıyorum (4 puan)" ve "Tamamen Katılıyorum (5 puan)" şeklinde puanlanan 5'li Likert tipindedir. Ölçek 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Madde 1-8 Klinik Uygulamalara Yönelik İnanç ve Beklenti, madde 13-18,23 Klinik Uygulamalara Yönelik Olumlu (pozitif) Yaklaşım, madde 9-12,22,24,25 Klinik Uygulamalara Yönelik Olumsuz (negatif) Yaklaşım ve madde 19-21,26 ise Kişisel Gelişim alt boyutunda yer almaktadır. Ölçekte bulunan 9-12,22,24,25. maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 26, en yüksek puan ise 130 olup, toplam puanın artması öğrencilerin klinik uygulamaya yönelik olumlu tutum geliştirdiğini göstermektedir

Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimci Bakımına İlişkin Algıları Ölçeği (T-NSPIC): Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimci Bakımı Algısı (NSPIC), Wade ve Kasper (2014) tarafından geliştirilen 31 madde ve 5 alt boyuttan oluşan altılı Likert tipi bir ölçektir. Öğrencilerden soruları en son klinik eğitimlerini dikkate alarak cevaplamaları istenir. Olası cevaplar kesinlikle katılıyorum ile kesinlikle katılmıyorum arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam puanı 31 ile 186 arasında olup, yüksek puanlar eğitmenin önemseydiği konusunda olumlu bir algıya işaret etmektedir. Ölçeğin dilimize uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirlik testi Ateş ve ark.(2020) tarafından yapılmış, 2 madde ölçekten çıkarılmış, 29 madde ve 5 alt boyut olarak son hali verilmiştir. 5 alt boyut; 7 maddeden (1,2,3,4,5,13,15) oluşan ilgi, 10 maddeden (6,7,11,20,22,23,24,25,30,31) oluşan kontrole karşı esneklik, 5 maddeden oluşan (18,21,27,28,29) hayatın anlamını sorgulama, 4 maddeden oluşan (14,16,17,19) destekleyici öğrenme ortamı ve son olarak 3 maddeden (8,9,10) oluşan saygılı paylaşım boyutlarını içermektedir.

Araştırmanın Uygulanması

Araştırmaya başlamadan önce Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulundan Etik Kurul Onayı alınmış (30.03.2023-280895) ve daha sonra Bölüm

Başkanlığı'ndan kurum izni alınmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra ölçekler üniversitede hemşirelik bölümünde eğitim gören öğrencilere Google Form aracılığı ile uygulanmıştır. Google formun ilk sayfasında çalışma hakkında bilgi mesajı verilmiştir ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler katılmaya onay verdikleri takdirde ölçeklere ulaşabilmişlerdir. Ölçeklerin uygulanması yaklaşık 15 dakikalık bir zaman dilimini kapsamıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin istatistiksel değerlendirmesinde SPSS 22.0 paket program kullanılmıştır. Verilerin normalliğine Kolmogorov-Smirnov testi ile bakılmıştır. Bireylerin tanıtıcı özelliklerinin incelenmesinde sayı, yüzde ve sürekli değişkenler ise ortalama \pm standart sapma vb. kullanılmıştır. Veriler parametrik şartları sağlıyorsa bağımsız iki grup için independent sample t test, ikiden fazla grup için F testi (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Yanılma düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmadan elde edilen veriler sadece Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde eğitim gören ve çalışmaya katılan öğrencileri kapsamaktadır.

Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin, %72.8'i kadın olup, %91.8'i ÖSYM tarafından yapılan merkezi yerleştirme ile bölüme kayıt yaptırmıştır. Çalışmaya dahil olan öğrencilerin %52.0'sinin akademik başarı notu 3.0-3.5 arasındadır. Öğrencilerin %62.7'si hemşireliği isteyerek seçmiş olup, %85.1'i kliniğe başlamadan önce teorik hazırlık yapmaktadır. Kliniğe başlamadan önce, öğrencilerin %73.2'si hemşireler tarafından kliniğe uyumlandırıldığını belirtmiş olup, %79.7'si de öğretim elemanları tarafından kliniğe uyumlandırıldıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 1).

Tablo 2'de çalışmaya katılan öğrencilerin, Hemşirelik Öğrencilerinde Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ve alt boyut puan toplamları verilmiştir. Öğrencilerin bu ölçeğe ilişkin toplam puanı 97.93 ± 19.10 'dir. Ölçekten alınacak en yüksek puanın 130 olduğu düşünüldüğünde, çalışmada yer alan öğrencilerin klinik uygulamaya yönelik tutumlarının yüksek olduğu söylenebilir. Çalışmaya katılan öğrencilerin, Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimci Bakımına İlişkin Algıları Ölçeği toplam puan ortalaması ise 98.51 ± 14.57 olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 145'tir. Bu bağlamda öğrencilerin hemşirelik eğitimci bakımına ilişkin algılarının da orta düzeyin üzerinde olduğu ifade edilebilir.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Hemşirelik Öğrencilerine İlişkin Özellikler
Table 1. Characteristics of Nursing Students Participating in the Study

Özellikler	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	402	72.8
Erkek	150	27.2
Okula Kayıt Şekli		
Dikey Geçiş Sınavı	45	8.2
ÖSYM Sınavı	507	91.8
Sınıf		
1.Sınıf	183	33.2
2.Sınıf	114	20.7
3.Sınıf	144	26.1
4.Sınıf	111	20.1
Akademik Başarı Notu		
2.0-2.5	28	5.1
2.5-3.0	182	33.0
3.0-3.5	287	52.0
3.5-4.0	55	10.0
Hemşireliği İsteyerek Seçme		
Evet	346	62.7
Hayır	206	37.3
Kliniğe Teorik Hazırlık Yapma		
Evet	470	85.1
Hayır	82	14.9
Mezun Olduktan Sonra Yurtdışında Çalışma İsteği		
Evet	182	33.0
Hayır	370	67.0
Hemşirelerin Öğrencileri Kliniğe Uyumlandırımları		
Evet	404	73.2
Hayır	148	26.8
Öğretim Elemanlarının Öğrencileri Kliniğe Uyumlandırımları		
Evet	440	79.7
Hayır	112	20.3

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinde Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği ve Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimci Bakımına İlişkin Algıları Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamaları
Table 2. Sub-Dimension and Total Score Means of the Nursing Students' Attitudes Towards Clinical Practice Scale and the Nursing Students' Perceptions of Instructor Care Scale

Ölçekler	Ortalama± SS	Min– Max	Puan Aralığı
Hemşirelik Öğrencilerinde Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği (HÖKUYTO)	97.93±19.10	35-130	26-130
Klinik Uygulamalara Yönelik İnanç ve Beklenti	32.32 ±6.68	8-40	8-40
Klinik Uygulamalara Yönelik Olumlu Yaklaşım	24.55±6.57	7-35	7-35
Klinik Uygulamalara Yönelik Olumsuz Yaklaşım	25.52±7.13	7-35	7-35
Kişisel Gelişim	15.52±3.25	4-20	4-20
Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimci Bakımına İlişkin Algıları Ölçeği (HÖEBİAÖ)	98.51±14.57	29-145	29-145
Bakım Yoluyla Güven Sağlama	26.51 ±5.55	7-35	7-35
Kontrol ve Esneklik	27.46±8.14	10-50	10-50
Yaşamın Anlamını İdrak Etme	18.42±4.10	5-25	5-25
Destekleyici Öğrenme Ortamı	14.72±3.32	4-20	4-20
Saygılı Paylaşım	11.39±2.63	3-15	3-15

Çalışmada yer alan öğrencilerin özelliklerine göre HÖEBİAÖ ve HÖKUYTO arasındaki ilişkiye bakıldığında, öğrencilerin cinsiyete göre eğitimci bakımına ilişkin algıları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p \leq 0.05$). Sınıflara göre ise hem klinik uygulamalara yönelik tutumları hem de eğitimci bakımına ilişkin algıları arasında anlamlı bir fark vardır ($p \leq 0.05$). Çalışmada yer alan öğrencilerin akademik

başarı notu ile eğitimci bakımına ilişkin algıları arasında ise anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Staj uygulaması öncesi öğrencilerin teorik hazırlık yapması, hemşirelerin öğrencileri kliniğe uyumlandırması, öğretim elemanlarının öğrencileri kliniğe uyumlandırması ile klinik uygulamalara yönelik tutumları ve eğitimci bakımına ilişkin algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Tablo 3. Değişkenlere Göre Hemşirelik Öğrencilerinde Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği ve Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimci Bakımına İlişkin Algıları Ölçeği arasındaki ilişki
 Table 3. Relationship between the Nursing Students' Attitudes Towards Clinical Practice Scale and the Nursing Students' Perceptions of Instructor Care Scale According to Variables

Özellikler			HÖEBİAÖ	HÖKUYTO
	n	%	Ortalama± SS	Ortalama± SS
Cinsiyet				
Kadın	402	72.8	98.31±13.63	99.96±18.94
Erkek	150	27.2	99.04±16.87	92.48±18.51
		t/p	-0.519/0.604	4.149/0.001
Okula Kayıt Şekli				
DGS	45	71.1	234.54	259.28
ÖSYM	507	20.2	280.22	278.03
		U/p	9519.50/0.065	10632.50/0.450
Sınıf				
1.Sınıf	183	33.2	100.72±11.01	107.31±17.77
2.Sınıf	114	20.7	95.85±17.76	91.20±17.29
3.Sınıf	144	26.1	95.98±14.99	94.79±17.96
4.Sınıf	111	20.1	100.87±14.72	93.45±18.77
		F/p	5.207/0.001	25.823/0.001
Akademik Başarı Notu				
2.0-2.5	78	68.4	80.33±11.52	63.62±26.11
2.5-3.0	21	18.4	80.00±9.30	58.85±24.31
3.0-3.5	7	6.1	83.00±9.23	64.57±23.64
3.5-4.0	3	2.6	87.66±7.63	34.66±15.30
		F/p	2.569/0.054	5.668/0.001
Hemşireliği İsteyerek Seçme				
Evet	346	62.7	100.12±12.80	101.96±18.60
Hayır	206	37.3	95.80±16.81	91.15±18.02
		t/p	3.183/0.002	6.684/0.001
Staj Öncesi Teorik Hazırlık				
Evet	470	85.1	98.88±14.25	99.83±19.03
Hayır	82	14.9	96.40±16.21	87.03±15.63
		t/p	3.183/0.002	6.684/0.001
Hemşirelerin Öğrencileri Kliniğe Uyumlandırımları				
Evet	404	73.2	100.02±13.56	100.23±18.74
Hayır	148	26.8	94.38±16.37	91.64±18.72
		t/p	3.091/0.002	3.252/0.001
Öğretim Elemanlarının Öğrencileri Kliniğe Uyumlandırımları				
Evet	440	79.7	99.90±13.94	99.47±18.26
Hayır	112	20.3	93.03±15.72	91.87±21.12
		t/p	3.745/0.001	4.773/0.001

Tablo 4. Hemşirelik Öğrencilerinde Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği ve Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimci Bakımına İlişkin Algıları Ölçeği Arasındaki Korelasyon
 Table 4. Correlation Between the Nursing Students' Attitudes Towards Clinical Practice Scale and the Nursing Students' Perceptions of Instructor Care Scale

Değişkenler		KUYTO	KUYIB	KUYPY	KUYNY	KG
EAO	r	0,426	0.488	0.545	-0.084	0.580
	p	0.001	0.001	0.001	0.048	0.001

Tablo 4'te çalışmada yer alan öğrencilerin eğitimci bakımına ilişkin algıları ile klinik uygulamaya yönelik tutumları arasındaki ilişki sunulmuştur. Öğrencilerin eğitimci bakımına ilişkin algıları ile klinik uygulamaya yönelik tutumları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki vardır. Öğrencilerin eğitimci bakımına ilişkin algıları

arttıkça, klinik uygulamaya yönelik olumlu tutumları da artmaktadır (r=0.426, p<0.01)

Tartışma

Klinik uygulama, fiziksel ortam, eğitimci, klinik hemşireler ve diğer çalışanlar gibi birçok faktörden etkilenir. Bu nedenle bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin

klirik uygulamalara yönelik tutumlarının ve eğitimci bakımına ilişkin algılarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışmamızda öğrencilerin klinik uygulamaya ilişkin tutumlarının orta düzeyin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Aragaw ve ark.(2019), yaptıkları çalışmada bizim çalışmamızla paralellik gösterecek şekilde, öğrencilerinin klinik uygulamalara ilişkin tutumunun orta düzeyde olduğunu ortaya koymuşlardır. Öğrencilerin olumsuz tutumları; teori ve uygulama derslerine devamsızlığı da beraberinde getirmektedir. Çalışmamızın bulgularına bakıldığında, kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere göre klinik uygulamaya ilişkin tutumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Akpınar ve ark. (2016)'nın kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi klinik uygulama öncesi ve sonrasında, öğrenci hemşirelerin klinik uygulamaya ilişkin düşünce ve deneyimlerini cinsiyete göre karşılaştırdıkları çalışmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla olumsuz tutumda olduğu belirlenmiştir. Bu durumun, hemşirelik mesleğinin toplum tarafından kadın mesleği olarak algılanıp, kadın cinsiyetin hemşire olarak daha çok kabul görmesinden kaynaklanması ile açıklanabilir. Çalışmamıza katılan öğrencilerden hemşirelik mesleğini isteyerek seçenlerin, klinik uygulamaya yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Aktaş ve Karabulut (2015) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin yarısının daha kolay iş bulma gerekçesiyle hemşirelik mesleğini tercih ettiği, kendi isteğiyle mesleği tercih eden öğrencilerin ise klinik uygulamaya daha kolay adapte olduğu gösterilmiştir (Peyrovi ve ark.2015). Öğrencilerin, kendi tercihlerini yaparak bir meslek üyesi adayı olmasının, mesleğe hazırouluşluk ve olumlu tutum açısından avantaj yarattığını söylemek mümkündür.

Bu çalışmada, klinik uygulama öncesi öğrencilerin teorik hazırlık yapması ile klinik uygulamalara yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Bayar ve ark. (2009); teorik bilgisi yeterince olmayan öğrenciler, klinikte daha fazla heyecanlandığını ve çok iyi performans sergileyemediğini ortaya koymuştur. Sheu ve ark.(2002)'nin yaptığı çalışmada ise klinik uygulamaya ilişkin en çok stres yaratan ve olumsuz tutum oluşturan durum mesleki bilgi ve beceri eksikliğidir. Bu bağlamda, klinik uygulamaya teorik olarak hazır gelmek, öğrencilerin klinik uygulamaya ilişkin kaygısını azaltacak ve klinik uygulamaya ilişkin olumlu tutum kazanmasına yardımcı olacaktır.

Klinik eğitimci, hemşirelik öğrencilerinin klinik deneyim kazanmasında önemli bir rol oynarlar (Aktaş ve Karabulut,2015). Eğitimci klinik uygulama boyunca en önemli sorumluluğu, hemşirelik öğrencilerine destek sağlamaktır (Dante et al.,2011). Eğer klinik eğitim, öğrencinin görevlerini planlaması ve yerine getirmesi için gerekli desteği sağlamıyorsa, klinik öğrenme ve motivasyon süreçleri etkisiz kalabilir. Çalışmamızda, öğrencilerin eğitimci bakımına ilişkin algıları orta düzeyin üzerindedir ayrıca eğitimci bakımına ilişkin algıları ile klinik uygulamaya ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki belirlenmiştir.

Klinik eğitimcinin öğrenciler üzerinde oluşturduğu izlenimler, öğrencinin meslek hayatına hazırlanmasında etkili olacağından, elde edilen bu bulgu olumlu olarak değerlendirilmiştir. Mikkonen ve ark. (2020) beş Avrupa ülkesinde yürüttükleri çalışmada, olumlu eğitimci algısının, öğrencilerin klinik deneyimlerini etkilediğini ortaya koymuşlardır. Öğrencilerin profesyonel hemşire kimliği geliştirmesinde eğitimci ile olan etkileşim önemli bir yer tutmaktadır. Klinik eğitimcinin klinik uygulamada rol model olması ve öğrenciye destek sağlaması, öğrencinin bakım davranışı kazanmasını ve mesleğine saygı duymasını olumlu yönde pekiştirir (Hsu et al.,2018; Duruk, 2019). Tiwaken ve ark. (2015) teori ve pratiğin iyi bir klinik rehberlikle bütünleştirilmesi durumunda öğrencilerin kendilerini mutlu ve güvende hissedeceklerini belirtmiştir. 15 öğrenciyle yapılan nitel çalışmada öğrenciler klinikte teoride öğrendiklerini tam olarak uygulayabilmeleri ve kavrayabilmeleri için eğitimcilerden bireysel denetim almaları gerektiğini belirtmişlerdir (Papastavrou ve ark., 2010). Klinik uygulamanın hedefine ulaşabilmesi ve öğrencinin olumlu klinik tutum geliştirebilmesi için klinik eğitimciye ilişkin algı oldukça önem taşımaktadır.

Sonuç

Hemşirelik öğrencilerinin, mesleği isteyerek seçmeleri, staj uygulaması öncesi teorik bilgileri açısından hazırlık yapmaları, hemşirelerin ve öğretim elemanlarının öğrencileri kliniğe uyumlandırmaları öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik tutumlarını önemli düzeyde etkilemektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin, klinik eğitimcilere ilişkin algıları da klinik uygulamaya ilişkin algıları üzerinde önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin, profesyonel kimlik kazanmalarının temelini atıldığı klinik uygulamalara ilişkin algılarının olumlu olması için, klinik eğitimcilerin klinik uygulama öncesi eğitim programlarına tabii tutulması önerilmektedir. Bu çalışma, sadece bir üniversitede uygulanmış olup, ülke geneli yaygınlaştırılması tavsiye edilmektedir.

Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destek Programı [B.14.2.TBT.0.006.01.00-221-249164] tarafından desteklenmiştir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Akman G, Baltacı N, Metin A, Benli CK, Doğan NG, Deniz, H T, Kulakaç Ö. (2019). Nursing Students' Perceptions of the Clinical Learning Environment. Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, 4(2), 69-76.
- Akpınar A, Teskereci G, Yangın HB. (2016). Comparing student nurses' thoughts and experience by gender before and after women's health and gynecological nursing clinical practice. J of Anatolian Nursing And Health Sciences 19, 1-8.
- Aktaş YY. & Karabulut N. (2016). A survey on turkish nursing students' perception of clinical learning environment and its

- association with academic motivation and clinical decision making. *Nurse Educ Today*, 36, 124-8.
- Anagor CR, Lukpata FE, Ikechukwu-Okorozei JN., Obiora MU. (2021). Attitude of Nursing Students Towards Work in the Clinical Learning Environment. *International Journal of Studies in Nursing*, 6(1), 54.
- Aragaw Y, Sinishaw W, Daba W, Mekie M. (2019). Attitude of Nursing and Midwifery students towards clinical practice and its associated factors in Northwest Ethiopia: a cross-sectional study. *BMC research notes*, 12(1), 1-6.
- Aydın YD, Orak NŞ, Gürkan A, Aslan G, & Demir F. (2017). Evaluation of Nursing Students' Support From Nurses During Their Clinical Education. *JAREN*, 3(3), 109-115.
- Başaran AG. (2020). The Problems of Final Year Students in Nursing Department in Internship Practice, Their Attitudes and Ethical Considerations. *Eurasian JHS*, 3(3), 177-183.
- Bayar K, Çadır G, Bayar B. (2009). Determination thought and anxiety levels of nursing students intended for clinical practice. *Türk Silahlı Kuvvetleri, Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 8(1), 37-42.
- Bayülgen MY, Uysal DA. (2022). Development of The Nursing Students' Attitudes towards Clinical Practices Scale. *Eurasian JHS*, 5(2), 1-9.
- Biçer S, Ceyhan YŞ, Şahin F. (2015). Opinions of Clinic Nurses and Nursing Students about The Guiding to The Students in Nursing Practice. *F.N. Journal of Nursing*; 23(3): 215-223
- Boztepe H, Terzioğlu F. (2013). Skill Assessment In Nursing Education. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 16(1), 57-64.
- Bölükbaş N, Uzunsoy E. (2018). Approaches to Students of Clinical Nurses from Student Nurses' Perspectives. *Journal of Nursing Science* , 1(3), 27-33.
- Büyükbayram Z, Ayık DB. (2020). Determination of Nursing Students' Stress Levels Related to Nursing Education. *Journal of Adnan Menderes University Health Sciences Faculty* , 4(2), 90-99.
- Collier AD. (2018). Characteristics of an effective nursing clinical instructor: The state of the science. *Journal of Clinical Nursing*, 27(1-2), 363-374.
- Dante A, Valoppi G, Saiani L, Palese A. (2011). Factors associated with nursing students' academic success or failure: A retrospective Italian multicenter study. *Nurse education today*, 31(1), 59-64.
- Duruk N. (2019). Evaluation of Satisfaction Level and Perceived Stress in Clinical Practice among First Year Nursing Students. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 21(3), 104-116.
- Efil S, Küçükakgün H, Gül E, Kapıcı M. (2019). Problems experienced by students during the clinical practice of internal disease nursing course. *Journal of Health and Life Sciences*, 1(2), 1-6.
- Eskimez Z, Alparslan N, Öztunç G, Torun S. (2010). Nurse's Opinions About the Students and Academic Staffs of Adana Health College. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 8(3), 30-39.
- Factor EMR, Guzman AB. (2017). Explicating Filipino student nurses' preferences of clinical instructors' attributes: A conjoint analysis. *Nurse education today*, 55, 122-127.
- Ha EH. (2015). Attitudes toward clinical practice in undergraduate nursing students: AQ methodology study. *Nurse education today*, 35(6), 733-739.
- Henderson AJ, Alexander H, Haywood A, Stapleton P, Cooke M, Patterson E, Creedy, DK. (2010). Promoting and providing expert guidance in work-intensive clinical settings. *Vocations and Learning*, 3, 141-156.
- Hsu PL, Wang HH, Eng CJ, & Yang, M. S. (2018). Student nurses' transformation process during a clinical practicum in a two-year bachelor's program. *Collegian*, 25(4), 435-440.
- Karagöz, S. (2013). General Overview of Clinical Evaluation in Nursing Education: Challenges and Recommendations. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(3): 149-158.
- Koy V. (2015). Perceptions of nursing students on effective clinical preceptors in Phnom Penh National Hospitals, Cambodia. *Int J Res Med Sci.*;3(7):1605-10.
- Mankan T, Polat H, Cengiz Z, Sevindik F. (2016). The First Clinical Stress Level of the Nursing Students and the Factors Affecting. *Annals of Health Sciences Research*, 5(1), 10-15.
- Mikkonen K, Tomietto M, Cicolini G, Kaucic BM, Filej B, Riklikiene O, Kääriäinen M. (2020). Development and testing of an evidence-based model of mentoring nursing students in clinical practice. *Nurse education today*, 85, 104272.
- Mutlu B, Azak M, Kalaycı S. (2020). Investigation of the Relationship Between Clinical Comfort-Worry and Self-Efficacy Perceptions of Nursing Students Who Have Taken Pediatric Nursing Course. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(26), 4293-4315.
- Niederriter JE, Eyth D, Thoman J. (2017). Nursing students' perceptions on characteristics of an effective clinical instructor. *SAGE Open Nursing*, 3, 2377960816685571.
- Papastavrou E, Lambrinou E, Tsangari H, Saarikoski M, Leino-Kilpi H. (2010). Student nurses experience of learning in the clinical environment. *Nurse education in practice*, 10(3), 176-182.
- Polat Ş, Erkan HA, Çınar G, Doğrusöz LA. (2018). Opinions of Student Nurses Practicing in Clinics of a University Hospital about their Fields of Application. *Journal of Health and Nursing Management*, 5(2), 64-74.
- Serçekuş P, Başkale H. (2016). Nursing students' perceptions about clinical learning environment in Turkey. *Nurse education in practice*, 17, 134-138.
- Shahsavari H, Yekta ZP, Houser ML, Ghiyasvandian S. (2013). Perceived clinical constraints in the nurse student-instructor interactions: A qualitative study. *Nurse Education in Practice*, 13(6), 546-552.
- Sheu S, Lin HS, Hwang SL. (2002). Perceived stress and psychosocial status of nursing students during their initial period of clinical practice: the effect of coping behaviors. *International journal of nursing studies*, 39(2), 165-175.
- Süt HK, Küçükkaya B. (2020). The Effect of Vocational Skill Practice Training given in the Laboratory before the Clinical Practice of Women's Health and Diseases Nursing Course on Students' Anxiety Level. *Journal of Education, Theory and Practical Research* 6(2), 166-173.
- Taylan S, Özkan İ, Çelik GK. (2021). Relationship between nursing students' perceptions of clinical instructor caring and their professional behaviors. *Perspectives in Psychiatric Care*, 57(2), 827-835.
- Titrek O, Hakkakul MA, Varlı S. (2015). Opinions of Nursing Department Students And Guide Nurses About Nursing Skill Training. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 264-280.
- Tiwaken SU, Caranto LC, David JJT. (2015). The real world: Lived experiences of student nurses during clinical practice. *International Journal of Nursing Science*, 5(2), 66-75.